

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Celovita obravnava industrijske politike v EU –
izboljšanje poslovnega okolja in podpora konkurenčnosti evropske industrije**

(raziskovalno mnenje)

(2018/C 197/02)

Poročevalec: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Soporočevalec: **Dirk BERGRATH**

Zaprosilo	bolgarsko predsedstvo Sveta, 5. 9. 2017
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	18. 12. 2017
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	17. 1. 2018
Plenarno zasedanje št.	531
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	134/1/0

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) priznava, da je prenovljena strategija EU za industrijsko politiko ključnega pomena pri usmerjanju rasti ter hitrem prilagajanju držav članic na nove trende in nov gospodarski model. Industrija v širšem smislu je bistvenega pomena za ustvarjanje delovnih mest. Zato EESO poziva Komisijo in države članice, naj za spopadanje s temi izzivi namesto pristopa, temelječega na kratkoročnih rešitvah, ki ne bo omogočil bolj konkretne in vzdržne rasti in ustvarjanja delovnih mest, sprejmejo dolgoročno, celovito in globalno naravnano strategijo. V zvezi s tem bi bilo koristno, če bi Komisija pripravila primerjalno študijo o različnih načrtih v podporo industrijski proizvodnji, ki so bili pred kratkim sprejeti v Združenih državah, na Kitajskem in v Koreji.

1.2 Poslovne storitve, ki se hitro širijo, so že zdaj bistvenega pomena za proizvodne dejavnosti, zlasti za mala in srednja podjetja (MSP). Za učinkovitost in konkurenčnost je odločilna prava kombinacija poslovnih storitev in proizvodnih dejavnosti, ki mora biti del sodobne strategije za industrijsko politiko. Zagonska podjetja je treba spodbujati k razvijanju rešitev, ki lahko okrepijo industrijske dejavnosti in izboljšajo konkurenčnost, zlasti če želijo poslovati na dolgi rok.

1.3 Industrija trenutno predstavlja 15,1-odstotni delež BDP, **do leta 2020 pa naj bi ta delež znašal približno 20 %** ⁽¹⁾, kar ne bi smel biti zgolj politični cilj, temveč tudi ena od prednostnih nalog, skladna z dolgoročno perspektivo. Ta cilj mora biti še naprej v središču evropske politike, pri tem pa je treba vseskozi upoštevati različne strukturne razmere v vsaki državi članici ter se izogibati razdrobljenosti enotnega trga. Za Komisijo bi morale biti to še naprej prednostnega pomena. Z opredelitvijo novih, zanesljivih in merljivih ciljev bi lahko povečali tudi zavezanost držav članic in njihovo ozaveščenost glede prispevka industrijskih dejavnosti k blaginji evropskih državljanov.

1.4 EESO pozitivno ocenjuje glavni cilj predsednika Komisije Junckerja, da mora evropska industrija postati močnejša in bolj konkurenčna ter še naprej ostati ali postati vodilna v svetu na področju inovacij, digitalizacije in razogljivenja. Zato Evropa potrebuje dolgoročno strategijo, ki bo temeljila na resnično pametni specializaciji ter strukturni raznolikosti in prožnosti v državah članicah EU, pa tudi na predvidevanju temeljnih, hitrih in doslej neznanih sprememb poslovnega okolja.

⁽¹⁾ COM(2017) 479 final.

1.5 EESO meni, da so za boljše ravnovesje med državami članicami na področju konkurenčnosti potrebne strukturne reforme, usklajene s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe, ter specifične spremembe politik v zvezi z izobraževanjem, dejavnostmi raziskav in razvoja, javnimi in zasebnimi naložbami ter produktivnostjo. Na teh specifičnih področjih je potrebna izmenjava dobrih praks, in glede na to, da so gospodarski rezultati v Evropi trenutno na splošno pozitivni, je to pravi trenutek za to.

1.6 EESO je prepričan, da mora biti ena od prednostnih nalog kakršne koli industrijske politike, ki temelji na inovacijah in konkurenčnosti, privlačnost Evrope, zato je čas za vrnitev nekaterih industrijskih dejavnosti. Osnova za to vračanje morajo biti poglobitve prednosti Evrope, kot je gospodarski model, ki temelji na znanju, inovacijah, visoki usposobljenosti, dejavnostih na področju raziskav in razvoja ter ugodnem in trajnostnem okolju za podjetja, ki spoštujejo socialne standarde EU. To je mogoče doseči le s tesnim sodelovanjem med „velikimi“ podjetji in MSP ter tako skleniti krog medsebojno spodbujajočih se inovacij, sodelovanje pa se mora odražati tudi pri dodeljevanju sredstev EU za raziskave, razvoj in inovacije ter bi ga bilo treba okrepiti v večletnem finančnem okviru (2014–2020). Pozitivna fiskalna naravnost bi močno olajšala dodeljevanje novih sredstev, ki bi bila neposredno namenjena izboljševanju konkurenčnosti evropske industrije.

1.7 EESO v celoti podpira vsakoletni dan industrije kot način za poudarjanje prednostnih nalog EU in krepitev ozaveščenosti o tem cilju. Opozarja, da je treba k dogodku pritegniti socialne partnerje in organizacije civilne družbe, ter izpostavlja njihove zmogljivosti za sodelovanje pri reševanju tega izziva. Za Evropo je bistvenega pomena, da vsi državljani razumejo moč oznake „proizvedeno v Evropi“ in vlogo, ki jo imamo vsi pri soočanju s tem izzivom. Evropskim državljanom mora biti jasno, da evropska industrija vpliva na družbo.

1.8 EESO poudarja, da je treba oblikovati nove politike na področju znanj in spretnosti oziroma jih prilagoditi. Evropa se mora s tem izzivom soočiti tako, da sodeluje s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe, ter s tem zagotoviti spoštovanje delavcev ter njihovih pravic in dolžnosti, obenem pa se mora ozreti v prihodnost in pospešiti prilagajanje sistemov izobraževanja in usposabljanja na prihodnja nova delovna mesta.

1.9 EESO pozdravlja novo pobudo Komisije za vzpostavitev evropskega okvira za kakovostna in učinkovita vajeništva, ki lahko pripomore k odpravi pomanjkljivosti na trgu dela in za podjetja zagotovi delovno silo z ustreznimi praktičnimi izkušnjami in znanjem⁽²⁾. Za evropsko konkurenčnost je verjetno eden najpomembnejših izzivov kakovost in količina evropske delovne sile, zato morajo pri tej obsežni nalogi sodelovati vse države članice.

1.10 EESO meni, da je za enake konkurenčne pogoje izjemno pomembno doseči kompromis globalnih akterjev o spoštovanju načel pravične trgovine⁽³⁾. Evropa mora biti zgled na področju trajnosti, spoštovanja evropskih socialnih standardov in poštene konkurence, ter v to aktivno vključevati druge regije, ne more pa prezreti „slabih praks“ drugih globalnih akterjev, ki ogrožajo evropske vrednote, konkurenčnost, delovna mesta in blaginjo. Biti mora oprezna in svoje vrednote in industrijska podjetja podpreti s pravimi instrumenti. Presežnih zmogljivosti, nezakonite državne pomoči in drugih oblik nepoštena konkurence se je treba lotiti z evropskimi predpisi, ob tem pa upoštevati pravila STO. Za vzpostavitev pravičnega poslovnega okolja so bistvenega pomena protidampinški ukrepi Evropske komisije, ki pa jih je treba natančneje spremljati ter hitreje in bolj prilagodljivo izvajati, da bo mogoče končni cilj doseči brez posrednih stranskih učinkov za različne industrijske sektorje⁽⁴⁾.

2. Stanje v Evropi in sporočilo Komisije

2.1 Zaposilo prihodnjega bolgarskega predsedstva je prispelo nekaj dni pred objavo sporočila Komisije z naslovom Vlaganje v pametno, inovativno in trajnostno industrijo – Prenovljena strategija EU za industrijsko politiko.

⁽²⁾ COM(2017) 563 final – Evropski okvir za kakovostna in učinkovita vajeništva.

⁽³⁾ V skladu s ciljem trajnostnega razvoja ZN št. 9 o industriji, inovacijah in infrastrukturi, o katerem so se dogovorile vse države članice EU.

⁽⁴⁾ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/336 z dne 27. februarja 2017 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz nekaterih debelih pločevin iz nelegiranega jekla ali drugih legiranih jekel s poreklom iz Ljudske republike Kitajske je dober primer protidampinških ukrepov, vendar pa je treba spremljati njene stranske učinke (http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/336/oj).

2.2 Evropski parlament je 5. julija 2017 pozval k oblikovanju ambiciozne strategije EU za industrijsko politiko ter k pripravi strategije Unije in akcijskega načrta za usklajeno in celovito industrijsko politiko za ponovno industrializacijo Evrope, skupaj s cilji, kazalniki, ukrepi in časovnico.

2.3 Iz naknadno objavljenega sporočila Komisije je razvidno vsaj to, da je glede tega vprašanja zaskrbljena.

2.4 Cilj tega mnenja ni obravnavati sporočila. Ne moremo pa prezreti naslednjih točk:

- v sporočilu je prikazano, da je za evropsko industrijo od leta 2009 značilen stalen trend rasti, vendar pa je presenetljivo, da se Komisija sklicuje na leto 2009, najslabše leto v obdobju gospodarske krize. Kljub strukturnim reformam in politikam, usmerjenim v ponudbo, ki še vedno ovirajo povpraševanje na obrobju Evrope, ali pa ravno zaradi njih, se niti delež dodane vrednosti proizvodnje niti zaposlenost nista vrnila na raven pred krizo leta 2007;
- težko je opredeliti, kaj točno je v pristopu Komisije novega. V sporočilu so predvsem običajna priporočila Komisije glede industrijske politike (usmerjene v ponudbo): zmanjšanje upravnega bremena, poglobitev enotnega trga in razvoj naložbenega kapitala (revitalizacija trga listinjenja za tvegani kapital, Evropski sklad za strateške naložbe itd.);
- Komisija poleg strategije enotnega trga izpostavlja potrebo po dodatnih ukrepih v zvezi s kvalifikacijami. Vendar pa v sporočilu ne podaja nobenih konkretnih ukrepov, razen tega, da namerava razširiti podporo za razvoj nacionalnih strategij na področju kompetenc na druge sektorje (npr. jeklarska in papirna industrija, zelene tehnologije in energija iz obnovljivih virov);
- Komisija v zvezi s financiranjem navaja obstoječe strukturne in investicijske sklade, podporne organe in programe (skladi ESI, Evropski sklad za strateške naložbe, Evropska investicijska banka (EIB), program Obzorje 2020 itd.), pri čemer je popolnoma prezrla ključno vprašanje o tem, kako bo mogoče z zmanjšanim proračunom EU po brexitu podpreti pobude na področju industrijske politike;
- na področju energije, prometa, digitalizacije in trgovinske politike Komisija povzema že sprejete ukrepe;
- ob nastajanju novega gospodarstva, ki temelji na tehnoloških zagonskih podjetjih, usmerjenih v storitve, bi bilo zaželeno, da bi se ta podjetja bolj vključila v industrijo, pa ne le zato, da bi lahko bolje oskrbovala različne sektorje, temveč tudi zato, da bi prispevala k njihovi trajnosti (polovica podjetnikov doživi poslovni neuspeh v prvih petih letih poslovanja! ⁽⁵⁾).

2.5 Sporočilo ni povsem novo ⁽⁶⁾. Je povzetek že sprejetih ukrepov politike, brez novega, celostnega strateškega pristopa, h kateremu je pozval Evropski parlament in ki je obljubljen v naslovu sporočila: Prenovljena strategija za industrijsko politiko. Čas je, da se Evropa česa nauči iz svojih preteklih izkušenj in se ozre v prihodnost, pri tem pa upošteva interese svojih državljanov in vzdržnost evropskega modela.

2.6 V okviru evropske industrijske strategije je treba sprejeti usklajen industrijski akcijski načrt z zavezujočimi cilji, urniki, instrumenti in skupno odgovornostjo za obvladovanje štirih ključnih izzivov v naslednjih desetih letih: digitalizacije, podnebnih sprememb, globalizacije in demografskih sprememb (zlasti izzivov, povezanih z mobilnostjo in staranjem prebivalstva).

3. Splošne ugotovitve

3.1 Industrija v Evropi in po vsem svetu je v fazi temeljite preobrazbe, kar prinaša precejšnje izzive. Evropska industrija je bistvenega pomena za evropsko rast in gospodarstvo držav članic, saj ustvari 80 % evropskega izvoza ter spodbuja zasebne in javne inovacije, za državljane pa visokokvalificirana delovna mesta. Izjemno pomembna je tudi za notranji trg. Evropa ima še vedno konkurenčno prednost na področju izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo, za kar se mora truditi tudi v prihodnje, vendar pa mora to prednost izkoristiti in podpirati dejavnosti, ki ustvarjajo rast. Industrija zagotavlja 36 milijonov neposrednih delovnih mest in prispeva k visokemu življenjskemu standardu naših državljanov ter

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/sl/node/53913> (točka 2.4).

⁽⁶⁾ COM(2014) 14 final.

je ključnega pomena za vodilno vlogo Evrope v svetu in njen mednarodni status. Evropska industrija je bistvena za spodbujanje dejavnosti na področju raziskav in inovacij ter pomembno prispeva k ustvarjanju delovnih mest in rasti.

3.2 EESO meni, da sedanja industrijska revolucija temelji na korenitih in hitrih spremembah pri globalnih akterjih, drastičnem preobratu v potrošniških navadah in prelomnih dosežkih v znanosti in tehnologiji. To je povezano z dobro znanim napredovanjem digitalizacije, krožnim gospodarstvom, robotizacijo in novimi proizvodnimi procesi. Zato je treba pripraviti dolgoročno industrijsko strategijo za soočanje s popolnoma novimi razmerami, ki so se pojavile na primer z uvedbo umetne inteligence in v še večji meri s pojavom industrije 5.0.

3.3 Ta sprememba paradigme že spreminja poslovno okolje in družbo, s tem pa v vseh pogledih tudi industrijo. Eden najpomembnejših vidikov te revolucije bo preobrazba dela ter znanj in spretnosti. Novi industrijski red bo vplival na večino gospodarskih sektorjev. Industrija 4.0 potrebuje tudi delo 4.0, skupaj s pravico dostopa do izobraževanja in vseživljenjskega učenja, kajti samo kvalificirana delovna sila se bo sposobna odzvati na spreminjajoče se trge in inovativna delovna mesta.

3.4 EESO poziva Evropsko komisijo, naj pripravi in mu da na voljo primerjalno študijo o različnih načrtih v podporo industrijski proizvodnji, ki so bili pred kratkim sprejeti v Združenih državah, na Kitajskem in v Koreji. Ta kvantitativna in kvalitativna analiza uporabljenih virov ter prednostnih nalog po sektorju in temi bi zagotovila potrebne informacije za razvoj „celovit[e] industrijsk[e] strategij[e] EU s poudarkom na letu 2030 in po njem, ki bo vključevala srednje- in dolgoročne strateške cilje ter kazalnike za industrijo ter jo bo spremljal akcijski načrt s konkretnimi ukrepi“⁽⁷⁾.

3.5 EESO meni, da med izobraževalnimi programi in ustanovami ter socialno kohezijo obstaja neposredna povezava. Najnovejša znanja in spretnosti ter kvalifikacije uporabnikov digitalne tehnologije in preusposabljanje so ključnega pomena. Socialni partnerji in organizacije civilne družbe bi morali biti močno vpleteni v pripravo učnih načrtov za vse ravni in oblike izobraževanja. Poleg Evrope tudi drugi globalni akterji – Združene države („Najprej Amerika“), Kitajska, Japonska, Indija in Koreja – že sprejemajo ukrepe za reševanje teh izzivov, izjemno pomemben pa je tudi nov pristop glede znanj in spretnosti.

3.6 Podobno se skuša tudi Indijo s strategijo „Naredimo v Indiji“ (angl. *Make in India*) pripraviti, da postane naslednja destinacija za proizvodnjo. To je proces, ki se ne nanaša le na tehnologijo, temveč predvsem na znanja in spretnosti. Zanimivo je, da Ljudska republika Kitajska že pripravlja državni program „Narejeno na Kitajskem 2025“, ki temelji na nemškem programu Industrie 4.0 in drugih evropskih trendih. To pomeni, da ima Evropa pri teh spremembah znova vodilno vlogo, vendar pa vodenje procesa morda ne bo zadostovalo. Zavedati se moramo namreč tudi prihodnjih izzivov ter preučiti, kako se bomo morali prilagoditi, da bi vodilni položaj Evrope še izboljšali in ga utrdili, tako da bodo rezultatov in rasti deležni vsi.

3.7 Industrijsko konkurenčnost Evrope je treba razumeti z globalnega vidika, kljub razlikam med državami članicami. Številne študije kažejo jasno delitev med državami članicami, ki imajo na področju konkurenčnosti vodilno vlogo (10), državami članicami, ki jim po konkurenčnosti sledijo (7), in državami članicami, ki pri konkurenčnosti druge šele dohajajo (11)⁽⁸⁾.

3.8 To pomeni, da v politikah EU, ki sicer temeljijo na konvergenci, niso ustrezno upošteevane vse večje razlike med državami članicami EU: ena rešitev v resnici ni primerna za vse, česar se je treba lotiti pogumno in pri tem vseskozi upoštevati načelo rasti za vse. Ponovno je treba vzpostaviti povezavo med konkurenčnostjo, konvergenco in kohezijo.

3.9 To lahko velja tudi za dejavnosti na področju raziskav in razvoja ter inovacij. Izjemno pomembno je povečati ali vsaj ohraniti naložbe v te dejavnosti, hkrati pa vedno upoštevati specifične razmere v posameznih državah članicah. Evropska politika mora odražati strukturno raznolikost Unije, tudi na področju raziskav in razvoja ter inovacij⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Sklepi Sveta za konkurenčnost 30. novembra in 1. decembra 2017.

⁽⁸⁾ *Factors for Growth Priorities for competitiveness, convergence & cohesion in the EU* (Dejavniki rasti – prednostne naloge na področju konkurenčnosti, konvergence in kohezije v EU); Lighthouse Europe.

⁽⁹⁾ Informativno poročilo EESO o programu Obzorje 2020 (INT/807).

3.10 EESO ob koncu poudarja, da je ključni pogoj za celovito ponovno industrializacijo okrepitev delovnih razmerij.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Trgovina in globalizacija (vključno z mednarodnimi dejavnostmi podjetij)

4.1.1 Nobenega dvoma ni, da je notranji trg ključnega pomena za rast v Evropi, nuditi pa mora pravično okolje za ustanavljanje, zagon, razvoj in ohranjanje podjetij. Izjemno pomembno je ustvariti prave pogoje za poslovanje na območju EU. Ne smemo tudi pozabiti na položaj Evrope v svetu in potrebo po sodelovanju z drugimi gospodarstvi. Nedavni trgovinski sporazumi z drugimi gospodarstvi in pogajanja z morebitnimi drugimi partnerji morajo biti daljnovidni ter jih je treba razumeti kot priložnost za rast in razvoj industrije. Vendar pa Evropa obenem ne sme prezreti nekaterih nepoštenih praks v drugih svetovnih gospodarstvih in se mora nanje odločno odzvati.

4.1.2 Evropski socialni standardi morajo biti še naprej v središču vseh politik, in čeprav jih Evropa ne more vsiliti preostalemu svetu, je treba sprejeti ukrepe, s katerimi jih bo zaščitila ter ustvarila prijateljsko ozračje, v katerem bo na področju kulture družbene odgovornosti podjetij vsemu svetu za zgled.

4.2 Energija in trajnostna industrija na temelju krožnega gospodarstva

4.2.1 Evropa mora nenehno vlagati v trajnostno industrijo, ki je sprejemljiva za državljane. Družba, ki je zmožna zmanjšati svoj vpliv na naravo in poskrbeti, da sredstva čim dlje ostanejo v uporabi, je bolj pripravljena družba. Koncept krožnega gospodarstva mora biti v središču vseh industrijskih politik, tako da je mogoče nove izdelke proizvajati v trajnostnem okolju z obnovo, ponovno uporabo, predelavo ali recikliranjem virov.

4.2.2 Uporaba alternativne in zelene energije je nujna bolj kot kdaj koli prej⁽¹⁰⁾. Državljanje je treba seznaniti z dejavnostmi, ki ustvarjajo delovna mesta in evropski predelovalni industriji omogočajo, da je na vodilnem mestu na številnih področjih prenosa znanja. Prav ta „industrija“ je dokaz sposobnosti Evrope, da zna akademsko znanje in znanje drugih institucij združiti s proizvodnim sistemom.

4.2.3 Namesto da se EU osredotoča izključno na notranje ukrepe, bi si morala prizadevati za ustvarjanje ugodnih razmer za različne industrijske panoge EU, da bi te lahko izvažale tehnologije, izdelke in rešitve ter prispevale h kar najbolj učinkovitemu spopadanju z globalnimi podnebnimi izzivi in izzivi glede naravnih virov.

4.3 Raziskave, razvoj in inovacije

4.3.1 Evropske raziskovalne in razvojne projekte bi bilo treba spodbuditi z javnim financiranjem in jih uskladiti s pobudami v posameznih državah članicah, nujno pa je treba povečati tudi raven naložb v dejavnosti na področju raziskav, razvoja in inovacij v vsaki državi članici. EESO poleg tega (znova) poziva k poenostavitvi dostopa do sredstev EU, namenjenih inovacijam⁽¹¹⁾.

4.3.2 EESO tudi meni, da naložbe EU v „velika podjetja“ resnično koristijo inovacijskemu ekosistemu, saj spodbujajo sodelovanje MSP. Krog medsebojno spodbujajočih se inovacij je mogoče skleniti le s povezovanjem naložb velikih podjetij in rešitev, ki jih odkrivajo MSP. V državah članicah bi bilo treba na tem področju poskrbeti za večjo prepoznavnost evropskih projektov, kot je COSME, in s tem spremeniti dojemanje med državljani.

⁽¹⁰⁾ Zadnji podatki o učinkovitosti vetrnih elektrarn (<https://windeurope.org/about-wind/daily-wind/>): v četrtek, 23. novembra 2017, je vetrna energija zadostila 19,2 % povpraševanja po električni energiji v Evropi. Najboljše tri države – Danska s 93 %, Nemčija s 47 % in Portugalska s 46 % – dokazujejo, da je mogoče energijsko učinkovitost izboljšati.

⁽¹¹⁾ Po nekaterih okvirnih ocenah naj bi naložbe v okviru programa Obzorje 2020 znašale 74,8 milijarde EUR, vključno s 16,4 milijarde EUR za vodilni položaj v industriji. Sredstva iz strukturnih skladov, ki so v trenutnem večletnem finančnem okviru namenjena raziskavam in inovacijam, znašajo 43,7 milijarde EUR; za konkurenčnost malih in srednjih podjetij (MSP) je namenjenih 63,7 milijarde EUR, za nizkoogljično gospodarstvo pa 44,8 milijarde EUR. Iz podatkov o projektu Narejeno na Kitajskem je razvidno, da je država vanj vložila 1,5 milijarde USD.

4.3.3 EESO se zavzema tudi za krepitev odgovornih raziskav in inovacij (angl. *Responsible Research and Innovation* – RRI). To je celovit pristop, ki je vzpostavljen že v programu Obzorje 2020 in pomeni sodelovanje vseh akterjev (od tistih, ki prihajajo iz skupnosti raziskovalcev, do institucij in vlad) z metodami vključevanja in sodelovanja.

4.3.4 EESO ni spregledal najnovejšega tehnološkega razvoja, ki izhaja iz napredka pri raziskavah in praktični uporabi dosežkov na področju umetne inteligence, in poziva, naj se mu nameni posebna pozornost. Pri tem izpostavlja učinke in posledice, ki jih bo imela njegova uporaba ne le v procesih industrijske proizvodnje, temveč tudi v zvezi z zagotavljanjem dela in načinom življenja državljanov na splošno.

4.4 Brexit

4.4.1 Vpliv brexita na posamezne sektorje bo odvisen od dokončnega dogovora med Združenim kraljestvom in EU-27. Nekatere sektorje bo verjetno prizadel bolj, druge manj, vendar pa izpostavljenosti posameznih sektorjev ne bi smeli obravnavati ločeno, saj so med seboj močno povezani, kar lahko poveča učinek na vsakega posebej. Problemi v industriji hrane in pijače bodo na primer vplivali na hotele in restavracije, nazadovanje v kovinski industriji pa bo vplivalo na avtomobilsko proizvodnjo.

4.4.2 Še posebej se zdita pomembna dva vidika: dostop do trga in razpoložljivost delovne sile, in sicer za obe strani. Združeno kraljestvo ima za različne sektorje na razpolago približno podobno število delavcev iz EU, medtem ko relativni obseg njegovega izvoza v EU precej niha, saj so nekateri večji sektorji, kot so gradbeništvo, veleprodaja in maloprodaja, bolj usmerjeni na domači trg.

4.4.3 Za EESO je bistvena ohranitev celovitosti enotnega trga, prav tako pa je treba zagotoviti pravno varnost.

5. Naložbeni načrt

5.1 V novi industrijski dobi so naložbe ključnega pomena. EESO meni, da bi lahko sprejeli številne ukrepe, s katerimi bi bilo mogoče izboljšati učinkovitost naložb in industrijskim podjetjem dati drugo razsežnost:

- povečanje javnih naložb: več fiskalne svobode za države članice, ublažitev meril zadolževanja za javne naložbe („zlato pravilo“); povečanje proračuna EU za procese industrijske preobrazbe, naložbe v trajnostno (vse)evropsko infrastrukturo;
- krepitev zasebnih naložb: spodbujanje naložbenih dejavnosti Evropske investicijske banke, oblikovanje novih programov financiranja v nacionalnih bankah in krepitev že obstoječih. Cilj je malim in srednjim podjetjem zagotoviti varen, dolgoročen okvir financiranja, zlasti za kompleksne procese preobrazbe;
- podpiranje strategije trajnostnega financiranja Evropske komisije v okviru unije kapitalskih trgov, s katerim bi olajšali vlaganje zasebnega kapitala v dolgoročne trajnostne naložbe. V tem smislu EESO poudarja pomen končnega poročila, ki ga bo kmalu pripravila strokovna skupina na visoki ravni za vzdržne finance, in akcijskega načrta, ki mu bo sledil.

5.2 Dodeljevanje sredstev EU mora biti osredotočeno na uresničevanje razvojnih ciljev na področju industrijske politike, zlasti tistih z dodano vrednostjo za EU (zmanjšanje emisij CO₂, energijska učinkovitost, energija iz obnovljivih virov, digitalizacija itd.), ter povezano s socialnimi standardi in referenčnimi merili EU.

5.3 Ti cilji glede trajnosti so bistvenega pomena za evropsko industrijo in evropski vodilni položaj, vendar pa je za njihovo uresničevanje potreben ustrezen naložbeni okvir za mala in srednja podjetja, da bodo lahko še naprej konkurenčna.

5.4 EESO poleg tega meni, da bi bilo treba preučiti možnost, da države članice v svoje izvajanje javnih naročil vključijo socialna in regionalna merila (koncept „dobre vsebine“).

5.5 EESO predlaga tudi ponovno preučitev sistema obdavčitve dohodkov pravnih oseb, da bi rešili vprašnji davčne utaje in davčne konkurence.

V Bruslju, 17. januarja 2018

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS
